

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18
email: office@zeneucrn timer.org

tel/fax 011 2623225
www.zeneucrn timer.org

Izveštaj – januar-februar-mart-april 2014.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn timer.org ili nam se obratite putem mail: office@zeneucrn timer.org

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

Ulične akcije: U ovom izveštajnom periodu organizovale smo osam **(8)** akcija:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih zločina nad civilnim stanovništvom tokom ratova na prostoru bivše Jugoslavije:

27. februara, Beograd “Nikada nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima“: obeležavanje zločina u Štrpcima, gde su 27.2. 1993. u 15.48h iz voza 671, na relaciji Beograd-Bar, u stanici Štrpci, na 230 km od Beograda, pripadnici oružane formacije “Osvetnici” Vojske Republike Srpske oteli 19 putnika nesrpske nacionalnosti (18 Muslimana i jednog Hrvata). Oko četrdeset **(40)** aktivistkinja i aktivista Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Incijativa mladih za ljudska prava obeležili su godišnjicu otmice u Štrpcima pred ulazom u glavnu beogradsku železničku stanicu 27. februara.

26. mart, Beograd – Pamtimo zločine na Kosovo: mirovna akcija ŽuC-a a povodom 15 godina od zločina nad albanskim civilima na Kosovu. Održana je i scenska akcija *Rekonstrukcija zločina* uz podršku umetničkih kolektiva Multimedijalni centar LED ART/ Art klinika iz Novog Sada i Dah teatar iz Beograda, u znak solidarnosti, saosećanja sa porodicama ubijenih, ali i radi senzibilisanje javnosti u Srbiji za zločine srpskih oružanih formacija.

U akciji učestvovalo je **35** osoba. Akcija je izvedena bez incidenta, ali dan nakon ove mirovne akcije usledile su brutalni napadi, pretnje, pozivi na linč aktivistkinja Žena u crnom.

23. april, Beograd – “Zašto“: Aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom pridružili su 23. aprila (u 02,06 i 14,06) porodicama, kolegama i prijateljima 16 radnika RTS-a koji su 23. 4. 1999. godine u 02.06 poginuli u napadu NATO-a 1999. godine. Kod spomenika "Zašto?"

u beogradskom Tašmajdanskom parku petnaest (15) aktivistkinja i aktivista ŽuC-a položili su venac sa natpisom "Pamtimo".

Feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke akcije:

Navodimo ih hronološki:

12. februar, Beograd - "Ja odlučujem" (Yo decido) - solidarnost sa feministkinjama u Španiji: Žene u crnom su ispred ambasade Španije održale protest u crnini i ćutanju protiv moguće zabrane abortusa u Španiji. Više od 30 feminističkih aktivistkinja i internacionalističkih drugarica, izrazile su podršku demokratskim i feminističkim zahtevima žena u Španiji protiv zabrane abortusa.

14. februara, Beograd, ulični ples "Milijarda protiv nasilja nad ženama: grupa nezavisnih aktivistkinja koje su podržale Žene u crnom i Mreža žena protiv nasilja organizovale su akciju (koja se inače održava istog dana u 14 sati širom planete zajedničkim plesom na ulicama svojih gradova) sa zahtevom da nasilje nad ženama prestane odmah! Akcija na Trgu Republike se poklopila sa akcijama u 187 zemalja sveta.

3. mart, Beograd "Ne ratu u Ukrajini": antiratni protest protiv ruske invazije na Ukrajinu održan ispred Ruske ambasade u Beogradu i u njemu je učestvovalo oko 30 aktivista/kinja. Na protestu su, između ostalog, bili istaknuti sledeće poruke/transparenti: *Stop Putinovoj tiraniji - na srpskom, ruskom i engleskom; Give peace a chance; Dezerteri su alternativa ratu; Dezerteri svih zemalja ujedinite se; Stop ruskoj invaziji na Ukrajinu; Ne ratu - na srpskom, ruskom, engleskom i ukrajinskom; Ni jedna vojska i policija ne mogu slomiti volju naroda koji je odlučan da se odupre nenasiljem (Gandi); Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini, itd.*

8. mart, Beograd – Ulični marš „Žene- rad- glad! Manite se poklanjanja cveća, vratite nam naša preduzeća“: marš je bio usmeren protiv ugrožavanja radnih prava žena (manje plaćene, prve među otpuštenima i nezaposlenima...), protiv neoliberalnog kapitalističkog modela, kao i pogubnog uticaja crkve i pojedinih zakona na reproduktivna prava žena. Ulični marš povodom Međunarodnog dana žena odvijao se glavnim gradskim ulicama a organizovale su ga Žene u crnom uz podršku Rekonstrukcije ženski fond. Marš je završen u Centru za kulturnu dekontaminaciju, gde je grupa mladih aktivistkinja i aktivista iz Vlasotinca izvela performans. U maršu je učestvovalo oko 200 osoba, prvenstveno aktivistkinja Mreže žuC-a iz cele Srbije.

21. mart, Beograd „ Stop rasizmu - solidarnost sa azilantima“: mirovna akcija na Trgu Republike organizovana je povodom Međunarodnog dana borbe protiv rasizma i antisemitizma, a bila je posvećena solidarnosti sa azilantima i azilantkinjama u Srbiji. Akciji je prisustvovalo oko dvadesetak (20) osoba.

Suočavanje s prošlošću/tranziciona pravda – feministički pristup

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

Ženska solidarnost za kažnjivost ratnih zločina: akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činovi uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. U ovom periodu organizovale smo razmene i posete:

6-10. februar, poseta aktivistkinja udruženja Žene Srebrenice Beogradu: susreti sa aktivistkinjama ŽuC-a, učešće na sastanku Mreže Žena u crnom Srbije, dogovori o narednim zajedničkim akcijama, itd.

15. januar i 10. mart, Bela Reka, kod Šapca, Srbija: susreti šest aktivistkinja ŽuC-a sa porodicom Jakovljević, čiji je sin Dragan Jakovljević ubijen tokom vojnog roka 5. oktobra 2004. u vojnom objektu Karaš, kasarne Vojske Jugoslavije na Topčideru. Susreti su organizovan u cilju pravljenja arhive novinskih članaka-dokumentacije, kao i legata koji se odnose na ubistvo gardista, dogovori o obeležavanju desete godišnjice ubistva, itd.

5. i 6. april, Živinice, Bosna i Hercegovina: mirovni susret sa srodnicama ubijenih tokom rata u Bosni i Hercegovini iz područja Đulići, Zvornik, Srebrenica/Tuzla i aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije iz Beograda, Kruševca, Dimitrovgrada. U ovom susretu posvećenom zajedničkim inicijativama u izgradnji mira, jačanju ženske solidarnosti, saradnje i uzajamne podrške, razmene i prijateljstva učestvovala su **32** žene.

Kažnjivost zločina – put do pravednog mira: praćenje suđenja u Specijalnom sudu pred Većem za ratne zločine u Beogradu. U ovom izveštajnom periodu pratile smo sledeće suđenje:

Suđenje za zločin u Čuški/Kosovo: Dana 14. maja 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu između Oslobođilačke snage Kosova i srpskih vojnih i policijskih snaga, devet pripadnika jedinice 'Šakali' ubili su najmanje četrdesetri (43) civila albanske nacionalnosti u selu Čuška, opština Peć. Od samo početka suđenja, koje počelo 20. decembra 2010. Žene u crnom prate su prisustvovala svim ročištima, a u ovom izveštajnom periodu održano je više ročišta tokom januara i februara 2014.

Posle završetka dokaznog postupka za ratne zločine u selima u kojima su ubijene osobe albanske nacionalnosti:

- *Ljubenić (01. april 1999.)*, ubijeno je **54** osoba albanske nacionalnosti
- *Čuška (14. maj 1999.)* – ubijeno je **37** osoba
- *Pavljan (14. maj 1999.)*, ubijeno je **8** osoba
- *Zahać (14. maj 1999.)*, ubijene su **22** osobe

Dana 11. februara sudsko veće je donelo presudu, kojom je devetoricu optuženih proglasilo krivima i osudilo ih na sledeće kazne zatvora:

- Toplica Miladinović, Miloško Nikolić i Dejan Bulatović (20 godina),
- Momić Ranko (15 godina),
- Abdulah Sokić (12 godina),
- Srećko Popović (10 godina), Siniša Mišić (5 godina),
- Boban Bogićević (2 godine) i
- Slaviša Kastratović (2 godine),
- Dvojicu optuženih oslobođeno je usled nedostatka dokaza (Veljko Korićanin i Radosav Brnović).

Optuženi su proglašeni krivima zato što su kao jedna od strana ne međunarodnog, a zatim i međunarodnog oružanog sukoba, činili ratne zločine protiv civilnog stanovništva i to što su vršili napade na civilno stanovništvo, pojedinačna i masovna ubistva civila, raseljavanje civila, paljenje kuća, oduzimanje i uništavanje ličnih dokumenata, pljačkanje imovine, kao i spaljivanje posmrtnih ostataka žrtava, od kojih su mnogi pronađeni u masovnim grobnicama u Batajnici, kod Beograda. Sudsko veće je utvrdilo da napadi na ova sela nisu bili opravdani, sve žrtve su bili civili kosovski Albanci, optuženi nisu delovali kao paravojna jedinica nego kao regularna vojska.

Gore navedena ročišta pratio je Miloš Urošević, o tome izveštavao kako organizacije u okviru Mreže ŽuC-a, tako i međunarodne mreže sa kojima saradujemo.

Umetnički angažman u suočavanju s prošlošću/tranzicionoj pravdi

U ovom periodu nastavljena je praksa zajedničkog rada i saradnje umetničkih kolektiva, profesionalnih pozorišta, umetnica/ka angažovanih na umetničkom oblikovanju otpora ratu, ratnim zločinima, represiji, kršenju ljudskih prava. Pored već navedenih umetničko-aktivističkih inicijativa, pre svega u rubrici »Ulične akcije«, u ovom periodu organizovano je više radnih sastanaka u vezi sa osmišljavanjem i realizacijom aktivističko-umetničkih akcija sa umetničkim kolektivima: Multimedijalni centar Led art/Art klinika, Škart i Dah teatar o zajedničkim aktivnostima u navedenom periodu, a radni sastanci su održani u Beogradu i Novom Sadu. Pored navedenih, organizovale smo brojne umetničko-aktivističke događaje:

- **22. mart, Andrevlje "Prisustvo u javnom prostoru"** – radionica održana u Andrevlju kod Novog Sada o javnom nastupu koordinirala *Dijana Milošević*, pozorišna rediteljka Dah teatra iz Beograda; radionica je održana u okviru programa Trećeg sastanka potencijalnih svedokinja za ženski sud – feministički pristup pravdi a u njoj je učestvovalo **38** žena iz cele Srbije.

- **12. april, Preševo "Prisustvo odsustva" Dah teatra:** pozorišna predstava se bavi zločinima nestalih na prostoru bivše Jugoslavije i u celom svetu korišćene su autentične ispovesti porodica, pre svega žena nestalih srodnika/ca; predstava je održana u okviru

Regionalnog ženskog mirovnog susreta u organizaciji DAH Teatar i Žene u crnom iz Beograda a učestvovala su **25** aktivistkinja iz Preševa, Leskovca, Vlasotinca i Beograda

Video aktivizam: tranziciona pravda - feministički pristup

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovišu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti.

Grupu za video aktivizam ŽUC-a koordiniraju Marija Vidić i Goran Lazin, u saradnji sa Marijom Arandžević, Zinaidom Marjanović i druge/i aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala je devet (**9**) video materijala u trajanju od **48** minuta:

- *Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru (3:35 min.):* mirovna akcija Žena u crnom 18. novembra 2013. godine u Beogradu, a povodom 22 godišnjice pada Vukovara.
- *Solidarnost sa feministkinjama Španije (2:10 min.):* film prikazuje uličnu protestnu akciju koju su organizovale Žene u crnom u Beogradu (12. februar) ispred Ambasade Španije u znak podrške ženama Španije u borbi za očuvanje prava na abortus.
- *Solidarnost sa azilantima i azilantkinjama (6:00 min.):* film prikazuje uličnu akciju koju su povodom 10. decembra – Dana ljudskih prava organizovale Ženska romska mreža Banata, Rekonstrukcija ženski fond i Žene u crnom, na Trgu Republike u Beogradu, u znak podrške azilantima i azilantkinjama. Takođe prikazuje i posetu Centru za azilante u Bogovađi (26. decembar 2013.).
- *Stop femicidu (3:34 min.):* performans Žena u crnom 6. decembra 2013. , na Trgu Republike u Beogradu, povodom Dana borbe protiv femicida.
- *Ne ratu u Ukrajini (2:40 min.):* Film prikazuje antiratnu uličnu protestnu akciju koju su organizovale Žene u crnom ispred Ambasade Ruske federacije 3. marta, 2014.

Ostavile su trag u nama – In memoriam – omaž aktivistkinjama

Ostavila je trag u nama – Dragica (5:20 min.): film je posvećen feministkinji, antifašistkinji, mirovnoj aktivistkinji, našoj drugarici Dragici Pavlov Krstić iz Pirota.

Ostavila je trag u nama – Gaga (5:56 min.): film posvećen mirovnoj aktivistkinji, antifašistkinji, feministkinji, našoj hrabroj drugarici Dragici Gagi Golubović iz Zaječara.

Video spotovi za edukativne programe

Sve za mir, zdravlje i znanje – ništa za naoružanje (12:46 min.): video spot je urađen od fotografija sa uličnih akcija – performansa Žena u crnom, prvenstveno za feminističko-antimilitarističke edukativne aktivnosti.

Žene, mir, bezbednost (6:00 min.): video spot urađen od animiranih simbola Žena u crnom koji prate tekst, za potrebe edukativnog programa „Orođnjavanje ljudske bezbednosti – ka feminističkoj bezbednosti“.

Prevodi i titlovanja dokumentarnih i igranih filmova

U ovom periodu Grupa za video aktivizam je prevela i titlovala je sledeće filmove:

Shkurta/Škurta (19:27 min.): autorke sa Kosova Bljerte Zećiri/Blerta Zeqiri

Povratak (19:36 min.): autorke sa Kosova Arzane Kraja

Oba filma govore o stradanju civilnog stanovništva na Kosovu tokom Nato bombardovanja, 1999. godine.

„Prečicom do pravde“ (Shortcut to Justice) u trajanju od 41 minuta u režiji Daniel Burkholz/Daniela Burkholca i Sibille Fezer/Sybille Fezer, Nemačka, 2008.;

Ovaj dokumentarni film govori o iskustvu žena u Indiji – svedoči o borbi protiv nasilja i kreiranju alternativnih modela pravde.

Ženski sud -feministički pristup pravdi

Krajem 2010. godine članice sedam feminističkih organizacija iz bivše Jugoslavije pokrenule su inicijativu za organizovanje Ženskog suda na prostoru bivše Jugoslavije. Organizacioni odbor Ženskog suda čini **11** ženskih udruženja i feminističkih grupa: *Fondacija Cure*, Sarajevo, *Forum žena*, Bratunac i *Pokret majki enklave Žepe i Srebrenice*, Sarajevo (Bosna i Hercegovina); *Anima*, Kotor (Crna Gora); *Centar za ženske studije i Centar za žene žrtve rata*, iz Zagreba (Hrvatska), *Ženska mreža Kosova*; *Savet za rodnu ravnopravnost*, Skopje (Makedonija); *Ženski lobi*, Ljubljana (Slovenija); *Žene u crnom i Ženske studije*, Beograd (Srbija).

Žene u crnom su nositeljke programskih aktivnosti na organizovanju Ženskog suda, dogovaraju i koordinišu sve aktivnosti sa organizacijama koje čine Organizacioni odbor.

Ovaj izveštaj se najvećim odnosi na aktivnosti u Srbiji, ali i na zajedničke aktivnosti partnerskih organizacija. Aktivnosti realizovane u drugim državama bivše Jugoslavije zastupljene u meri u kojoj su Žene u crnom kao nositeljke programskih aktivnosti, dobijale informacije od drugih članica Organizacionog odbora Ženskog suda.

Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn timer.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrn timerbeograd@gmail.com

U ovom izveštajnom periodu su realizovane sledeće aktivnosti:

I Edukativne aktivnosti – seminari, tribine, javne prezentacije u okviru procesa organizovanja Ženskog sud: feministički pristup pravdi

1. Javne prezentacije/JP

Javne prezentacije/JP Inicijative za organizovanje Ženskog suda koje predstavljaju sastavni deo istraživačko-aktivističkog procesa radi prikupljanja informacija, predloga, sugestija, u vezi sa pojmom i vizijom pravde i odabirom tema na Ženskom sudu.

U ovom periodu održane su 2 JP:

- *15. januar – Beograd:* u prostorijama Žena u crnom održana je JP, kojoj je prisustvovalo 9 aktivistkinja. Voditeljke JP su bile Ivana Vitas i Marija Perković.

- *26. mart – Bijeljina:* u prostorijama fondacije Lara održana je promocija inicijative za ŽS, Ženski sud BiH - zalaganje za prava žena koje su preživjele ratna silovanja. Inicijativu za pripremu učešća predstavnica iz BiH u radu Ženskog suda za bivšu Jugoslaviju vode četiri ženske organizacije; „Forum žena” Bratunac, Fondacija Cure iz Sarajeva, Udruženje građana „Budućnost” iz Modriče i HO „Horizonti” iz Tuzle. U ukupnu aktivnost uključeni su i Centar za pravnu pomoć ženama iz Zenice, Udruženje žena „Most” Višegrad i „Lara” Bijeljina. Ovih sedam organizacija su potpisnice inicijative za održavanje Ženskog suda BiH u sklopu regionalne inicijative Ženskog suda za prostor bivše Jugoslavije. Promociji je prisustvovalo **20** aktivistkinja, političarki i novinarki.

2. Seminari, ženski mirovni susreti

- *25. januar – Priboj na Limu:* seminaru je prisustvovalo 15 aktivistkinja, iz Priboja, a seminar je organizovan u organizaciji Ženskog glasa iz Priboja. Seminar su vodile: Marija Perković, Ivana Vitas i Marijana Stojčić.

24. - 27. travnja/aprila, Poreč, Hrvatska: *Feministička etika odgovornosti u različitim kontekstima: Srbija i Hrvatska* - susret mirovnih i feminističkih aktivistica Hrvatske i Srbije

Susret su organizovale Centar za građanske inicijative Poreč i Žene u crnom iz Beograda radi zajedničkog promišljanja važnih političkih događaja u Hrvatskoj i Srbiji- relevantnih za proces organiziranja Ženskog suda – feministički pristup pravdi.

U susretu su učestvovala 23 aktivistkinje iz Hrvatske (Poreč, Split i Zagreb) i Srbije (Beograd, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Priboj na Limu, Vlasotince).

Na ovom skupu je bilo reči o sledećim pitanjima:

- *Kontroverze Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju (Haški tribunal) u svetlu poslednjih presuda - od novembra 2012. do maja 2013.*: Reakcije javnosti, impakt presuda na međunarodno krivično pravo, na odgovornost država – komandna odgovornost, na proces suočavanja s prošlošću i pomirenja u regiji, na civilno društvo...

Panelistkinje: Vesna Teršelič, Documenta, Zagreb i Staša Zajović, Žene u crnom, Beograd a moderatorka je bila Biserka Biba Momčinović, Građanska akcija Poreč.

- *Angažirana umjetnost u suočavanju s prošlošću*: dokumentarni filmovi Grupe za video aktivizam Žena u crnom, Beograd.

- *Ima li nacija na planeti Ribok – ogledi o politikama identiteta autorke Miroslave Maše Malešević, etnologinja, suradnica Etnografskog instituta iz Beograda*, moderatorka Staša Zajović.

- *Jezik i nacionalizam – Snježana Kordić*, lingviskinja, autorica knjige istoimenog naziva (2010.), moderatorka Rada Borić, Ženske studije, Zagreb.

- *Zajedničko promišljanje Evropske unije* – panel diskusija

Panelistkinje: *Mirjana Kučera*, Split, *Nela Pamuković*, *Jagoda Milidrag-Šmid*, *Rada Borić* iz Zagreba i druge učesnice skupa, moderatorka *Zorica Trifunović*, Beograd.

- *Ženski sud – feministički pristup pravdi*: O procesu organiziranja u regiji; Šta znači za feministički pokret u regiji? Šta znači za feministički pokret u regiji? Problemi, izazovi, teškoće...

Panelistkinje: *Nela Pamuković*, *Marija Perković*, *Rada Borić*, *Staša Zajović* i druge učesnice susreta.

3. Feministički diskusioni kružoci/FDK

Feministički diskusioni kružoci predstavljaju: zajedničko promišljanje važnih pitanja kojima se bavimo, neguju kritičku refleksiju, preispitivanja, u cilju jačanja autonomije žena, uvećanja kolektivne moći i političke snage feminističkog pokreta.

Feministički diskusioni kružoci su kombinacija radionica, debata-interaktivnih predavanja, projekcije filmova, itd.

U ovom periodu realizovan je sledeći feministički diskusioni kružok:

Feministička etika odgovornosti, 21/22/23. februar: ovaj FDK je održan u Sremskim Karlovcima, a prisustvovalo je 32 aktivistkinja i aktivista iz Srbije (Beograd, Novi Sad, Sombor, Kraljevo, Pirot, Niš, Kruševac, Vlasotince, Dimitrovgrad, Leskovac) i iz Hrvatske (Zagreb, Knin).

Program se sastojao od sledećih interaktivnih predavanja, radionica i projekcija filmova:

- *Istorija pojma odgovornosti – Pitanje krivice i odgovornosti prema filozofkinji Hani Arent i filozofu Karlu Jaspersu – Pitanje odgovornosti u Srbiji*, predavačica: Daša Duhaček, filozofkinja, Beograd.
- „*Hana Arent*“ (113 min.): igrani film u režiji *Margareta von Trota*; glavna ženska uloga *Barbara Sukova*; proizvodnja 2012. godine (Nemačka, Luksemburg, Francuska).
- *Zajedničko promišljanje: feministička etika odgovornosti – u teoriji i na delu u esejima iz čitanke „Feministička etika odgovornosti“* (Adriana Zaharijević, Adrijen Rič, Atena Atanasiu, Daša Duhaček, Ivon Dojč, Staša Zajović, Žarana Papić...), moderatorka Staša Zajović.
- *Konstrukcija kolektivnog zločina i konstrukcija kolektivne moralne odgovornosti*,
- u istoimenom tekstu *Nenada Dimitrijevića*, kometatorka: *Jasna Šakota, filozofkinja, Novi Sad.*
- *Ivan Milenković: Đorđo Agamben-biopolitika i paradoks* – autor eseja i *Biljana Stojković*, biološkinja, Beograd.
- *Primo Levi: Zar je to čovek i Potonuli i spaseni*- komentatori: *Miloš Urošević*, aktivista ŽuC-a i *Lino Veljak*, filozof, Zagreb.
- *Žan Ameri, S onu stranu krivnje i zadovoljštine* – komentator eseja *Lino Veljak*.
- *Feministička solidarnost – o esejima Igballe Rogova: Ljubav iznad granica: Pismo Lepi, mojoj feminističkoj mentorki i Lepa Mladenović: Pismo Igbali Rogova: Beleške o lezbejskim telima u našim heteronormativnim državama*, učestovale: *Lepa Mladenović*, *Tanja Marković* i druge aktivistkinje.

Za ovaj FDK pripremljena je istoimena čitanka (195 str.), čitanka ima tri poglavlja: Ne u naše ime, Ne dajmo se od svojih prevariti i Neposlušna sam, dakle odgovorna sam.

4. Projekcije dokumentarnih igranih filmova: ovaj edukativni program sastoji se od više segmenata - dokumentarni filmovi o iskustvima Ženskih sudova i tribunala na međunarodnom nivou; dokumentarni i igrani filmova o iskustvima žena, ženskih grupa i mreža u vezi sa nasiljem nad ženama, borbom žena za mir i pravdu, feminističkim pristupom pravdi; dokumentarni filmovi u produkciji Žena u crnom – Grupa za video aktivizam o feminističkom pristupu pravdi, miru i bezbednosti. Nakon svih projekcija organizuju se razgovori, kako o filmovima tako i o inicijativi za organizovanje Ženskog suda – feministički pristup pravdi.

Za periodu februar-jun 2014. godine, Žene u crnom su priredile sledeći program projekcija dokumentarnih filmova:

I Ciklus – Međunarodna iskustva ženskih grupa za mir i pravdu

Zajednički snovi, Argentina (25 min), u *produkciji* Majki sa Majskog trga/Madres de plaza de mayo, prevod i titl Žene u crnom, 2013. Ovaj dokumentarni film napravljen je povodom trideset godina rada čuvene ženske organizacije za mir i pravdu u Argentini - Majki sa Majskog trga. Film prikazuje razloge osnivanja ove organizacije: traganje za nestalim sinovima i ćerkama tokom vojne diktature u Argentini (1976 – 1983.), borbu za kažnjivost zločina, ali i ogromne napore koje su Majke sa Majskog trga postigle na polju edukacije, socijalne pravde i ljudskih prava.

U ovom periodu održane je projekcija pomenutog filma:

19. februar – *Žene u crnom*, Beograd: učestvovalo 15 aktivistkinja i aktivista ŽuC-a.

II Feministička etika brige - podrška potencijalnim svedokinjama

Sistem podrške potencijalnim svedokinjama sastoji se od raznih segmenata:

1. Individualni susreti i razgovori: u cilju održavanja komunikacije sa ženama koje su svedočile na feminističkim diskusionim kružocima i ostalim aktivnostima u procesu organizovanja ŽS; u ovom izveštajnom periodu održani su susreti:

- 15. januar i 10. mart, *Bela Reka*: susret sa porodicom Jakovljević, ocem i majkom ubijenog gardiste Dragana Jakovljevića i 6 aktivistkinja ŽuC-a. Susret je organizovan u cilju pravljenja arhive novinskih članaka i celokupne dokumentacije koja se odnosi na ubistvo gardista, 05. oktobra 2004. u vojnom objektu Karaš, kasarne vojske Jugoslavije na Topčideru. Takođe su dogovarane zajedničke aktivnosti radi obeležavanja desete godišnjice ubistva gardista.

2. Radni sastanci sa organizatoricama i potencijalnim svedokinjama po pojedinim gradovima: održavanje i jačanje komunikacije sa organizatoricama ŽS iz Mreže ŽuC-a, sa ženama koje su svedočile, zajedničko promišljanje izazova i problema sa sastanaka potencijalnih svedokinja, razmena o aktuelnim političkim i društvenim problemima. U ovom periodu održana su dva rdn sastanka:

- **Kraljevo, 1. april:** sastanak je održan u prostorijama Centra za osobe za invaliditetom, sastanku je prisustvovalo 8 aktivistkinja iz sledećih gradova: Kraljevo, Kruševac i Beograd.

Leskovac, 11. april: sastanak održan u prostorijama Žena za mir, sastanku je prisustvovalo 8 aktivistkinja i to iz: Leskovca, Vlasotinca i Beograda.

3. Individualni intervjui sa potencijalnim svedokinjama: u toku procesa organizovanju ŽS, ustanovljeno je da mnoge žene još uvek nisu spremne da svedoče u okviru edukativnih aktivnosti (Javnih prezentacija, projekcije filmova, itd.). U cilju prevazilaženja trauma izazvanih brojnim nepravdama koje su pretrpele žene, a zbog nemogućnosti da o tome govore javno, zaključeno je da je u narednom periodu neophodno podsticati lične kontakte sa potencijalnim svedokinjama. Tokom 2013. godine urađen je *Vodič za razgovor sa potencijalnim svedokinjama na Ženskom sudu*. U

izradi ovog Vodiča koristile smo naša iskustva na terenu, kao i iskustva *Ženske komisije za istinu* koju je pokrenula organizacija Ruta pacifica/Mirovna putanja, iz Kolumbije. U ovom periodu organizovale smo:

- 18. april, Niš: individualni razgovor sa potencijalnom svedokinjom – raseljenom osobom-ženom sa Kosova; razgovor su vodile organizatorke ŽS za Srbiju: Milka Rosić (Ženski prostor iz Niša) i Milka Rosić, Žene za mir iz Leskovca.

4. Drugi regionalni sastanak potencijalnih svedokinja za Ženski sud-feministički pristup pravdi

U ovom izveštajnom periodu održana su **2** sastanka potencijalnih svedokinja za ŽS: jedan regionalni sastanak potencijalnih svedokinja u Hrvatskoj u Lipiku, i jedan sastanak potencijalnih svedokinja iz Srbije u Andrevlju kod Novog Sada.

- 21/22/23. januar – Lipik, Hrvatska: sastanku je prisustvovalo **33** žene, od toga 19 potencijalnih svedokinja, 10 predstavnica OOŽS; učesnice su bile iz sledećih gradova:

Bosna i Hercegovina: 8 žena (Sarajevo, Tuzla, Srebrenica i Bratunac)

Crna Gora: 3 žene (Bijelo Polje, Bar i Kotor)

Hrvatska: 11 žena (Lipik, Lovas, Osijek, Pakrac, Požega, Zagreb)

Makedonija: 3 žene (Skopje i Veles)

Slovenija: 2 žene (Ljubljana i Maribor)

Srbija: 5 žena (Novi Bečej, Leskovac, Zrenjanin i Beograd)

5. Treći zajednički sastanak sa potencijalnim svedokinjama za Srbiju, 21/22/23. mart – Andrevlje: sastanku je prisustvovalo **38** žena iz sledećih gradova: Beograd, Novi Bečej, Dimitrovgrad, Novi Sad, Zagreb, Kruševac, Pirot, Leskovac, Šabac, Bela Reka, Kraljevo, Bar, Niš, Kotor, Priboj, a tri učesnice su bile iz Crne Gore (Bar i Kotor).

Program se sastojao iz sledećih segmenata:

- *Upoznavanje sa procesom organizovanja Ženskog suda -projekcija video spota o dosadašnjem procesu na regionalnom nivou* – moderatorke: Ljupka Kovačević i Staša Zajović

- *Ženska borba za mir i pravdu – međunarodna iskustva - iskustva iz Gvatemale i Indije* – predavači: Rada Iveković, filozofkinja, Pariz i Goran Fejić, (jugoslovenski diplomata do 1991. i funkcioner UNa u penziji).

- „*Prečicom do pravde*“ (Shortcut to Justice) u trajanju od 41 minuta u režiji Daniel Burkholz/Daniela Burkholca i Sibille Fezer/Sybille Fezer, Nemačka, 2008.; ovaj dokumentarni film govori o iskustvu žena u njihovoj borbi za pravdu u zajednici.

- *Ja svedočim* – svedočenje žena o militarističkom, etničko/rasnom nasilju, kršenju radnih prava žena/rodno-seksualnom nasilju – u ratnom i postratnim periodu – koordinatorka Ljupka Kovačević, Anima, Kotor.

- *Projekcija kratkih filmova: Otpor žena prisilnoj mobilizaciji* (1992.): reportaža nemačke televizije Dojče Vele/Deutsche Welle (**5.30** min.) - o otporu prisilnoj mobilizaciji u selu Trešnjevac/Vojvodina, napravljena u maju 1992. – govore žene iz Trešnjevca; *DW reportaža o*

ŽuC-u (5.12 min.): reportaža nemačke televizije Dojče Vele o ženama u crnom, napravljena u maju 1992.; *Ukradena sloboda* (5 minuta): dokumentarni film o prisilnoj mobilizaciji izbeglica u Srbiji tokom 1995. godine uradio je Vojvođanski građanski centar/VGC 2013. a o poslednjem filmu su govorili Željko Stanetić i Jelena Ivanović, aktivisti VGC.

- *Evropa: kakva i za koga?* - predavač Goran Fejić, moderatorica je bila Ivana Vitas, ŽuC.

- *Ženski sud: pogled izvana i iz iznutra* – predavanje Rade Iveković a debatu je moderirala Staša Z.

- *“Prisustvo u javnom prostoru”* – radionica o javnom nastupu koordinirala Dijana Milošević, pozorišna rediteljka, Dah teatar, Beograd a moderatorica je bila Marija Perković, ŽuC.

- *Od žrtve do akterke mira i pravde* – radionica, koordinatorka Ljupka Kovačević

- *Dogovor o aktivnostima u narednom periodu i evaluacija*

Za ovaj sastanak je pripremljen i zbornik od tri teksta Rade Iveković.

III Radni konsultativni sastanci

U skladu s Feminističkim kodeksom o organizovanju Ženskog suda, kojim smo se obavezale na deljivost znanja, zajednički procesi razmišljanja, ovi sastanci su deo demokratskog procesa. Na njima analiziraju rezultati dosadašnjih aktivnosti, definišu se budući koraci u procesu razumevanju i stvaranja i pravde sa feminističkog aspekta. U skladu sa Feminističkom etikom procesa organizovanja ŽS, pored zajedničkih Radnih konsultativnih sastanaka, pokrenuto je mnoštvo drugih vidova rada na nivou zemalja: *redovni operativni radni sastanci, radionice, sastanci pravnog tima, diskusione fokus grupe, diskusioni kružoci*, itd. U ovom izveštaju navedene su prevashodno aktivnosti u Srbiji, kao i one koje smo dobile od partnerskih organizacija u svakoj od zemalja bivše Jugoslavije:

1. Sastanak Organizacijskog odbora Ženskog suda/OO ŽS

Regionalnom sastanku organizacionog odbora, održanom u Lipiku/Hrvatska prisustvovala su: Stanojka Cana Tešić, Forum žena, Bratunac, Kada Hotić, Pokret majki enklave Žepa i Srebrenica, Sarajevo, Jadranka Miličević, Fondacija Cure, Sarajevo, Ljupka Kovačević, Anima, Kotor, Rada Borić, Ženske studije, Zagreb, Nela Pamuković, Centar za žene žrtve rata, Zagreb, Metka Rosandić, Ženski lobi, Ljubljana, Staša Zajović, Žene u crnom, Beograd.

2. Zajednički radni konsultativni sastanci – između partnerskih organizacija OO ŽS, kao i drugih organizacija civilnog društva koje učestvuju u procesu organizovanja ŽS:

- *14. januar, Zagreb*: Zajedničko promišljanje feminističkog pristupa pravdi u procesu organiziranja Ženskog suda - sastanak voditeljica/koordinatorica edukativnih aktivnosti Ženski sud - feministički pristup pravdi u Hrvatskoj. Na ovom radnom sastanku učestvovalo je **12** aktivistkinja iz Zagreba, Knina, Poreča, Splita, Korenice a sastanak su vodile Staša Zajović i Nela Pamuković.

- *8. mart – Beograd*: radni sastanak kojem je prisustvovalo **10** aktivistkinja/organizatorki ŽS za Srbiju iz Leskovca, Kruševca, Dimitrovgrada, Novog Bečeja, Vlasotinca, Pirota, Niša,

Kraljeva. Na sastanku je bilo reči o edukativnim aktivnostima u narednom periodu (pre svega projekciji filmova u periodu mart-jun 2014 i ovom prilikom distribuirani su dokumentarni filmovi u okviru sledećeg programa:

I Ciklus – Međunarodna iskustva ženskih grupa za mir i pravdu: mart – jun

- *Zajednički snovi* – Majke s Majskog trga, Argentina

- *Vrt ispunjen ženskom nadom* – Ženska komisija za istinu, Kolumbija, file: Vrt ispunjen nadom, Kolumbija

- *Kratki dokumentarni filmovi ŽuC-a* – Video aktivizam ŽuC-a: (Srebrenica - Oni su ostavili trag u nama, Zločini nad ženama u ratu u BiH – Pamtimo, Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru, Stop femicidu, itd.)

Radni sastanak je koordinisala Staša Z.

3. Redovni radni sastanci: u prostorijama ŽuC-a u Beogradu; u ovom izveštajnom periodu održano je nekoliko sastanaka i to svakog četvrtka; na sastancima učestvuju članice koordinatorskog tima ŽuC-a, a ponekad se u rad uključuje i članice Ženskih studija iz Beograda. Na sastancima se: razmenjuju informacije, razmišljanja, dileme, analiziraju se rezultati urađenih aktivnosti, definišu se i dogovaraju buduće aktivnosti, itd. Na ovim sastancima učestvuje od pet do 10 članica koordinatorskog tima.

IV Video aktivizam

Video aktivizam koji podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd.

Pored navedenih dokumentarnih filmova, u ovom izveštajnom period napravljene su i video materijal:

Ženski sud – feministički pristup pravdi (8,33 min.) - video spot o dosadašnjem procesu organizovanja Ženskog suda.

V Izdavačka delatnost

Cilj je produbljivanja znanja potrebnih za proces organizovanja ŽS – feministički pristup pravdi: leci, čitanke, itd.

U ovom izveštajnom period od izdavačkih jedinica, iz štampe su izašle sledeće stvari:

- *Čitanka Feministička etika odgovornosti*: čitanka ima **195** stranica i tri poglavlja: Ne u naše ime, Ne dajmo se od svojih prevariti i Neposlušna sam, dakle odgovorna sam.

U čitanci se nalaze sledeći tekstovi: *Staša Zajović* - Uvek neposlušne: feministička etika - otpor Žena u crnom, *Edrijen Rič* - Beleške prema politikama lokacije, *Ivon Dojč* - Možemo li usred ratnog sukoba prevazići odnos okupirani - okupator? Razmišljanja okupatorke koja pruža otpor, *Žarana Papić* - Rat na Kosovu - feministička politika i fašizam u Srbiji, *Atena Atanasiu* - Poetika otpora i politička hrabrost Žena u crnom, *Adriana Zaharijević* - Feminizam i pacifizam u Srbiji - pitanje odgovornosti, *Nenad Dimitrijević* - Konstrukcija

kolektivnog zločina i konstrukcija kolektivne moralne odgovornosti, *Daša Duhaček* - Odgovornost: Hana Arent i Karl Jaspers, *Lepa Mlađenović* - Pismo Igbali Rogova: Beleške o lezbejskim telima u našim heteronormativnim državama, *Igbale Rogova* - Pismo Lepi, mojoj feminističkoj mentorki, *Primo Levi* - Potonuli i spaseni i Zar je to čovek, *Žan Ameri* - S onu stranu krivnje i zadovoljštine, *Ivan Milenković* - Đorđo Agamben: Biopolitika i paradoks, *Roberto Esposito* - Nacizam i mi. Čitanku su uredile/i: Staša Zajović i Miloš Urošević.

- *Zbornik tekstova Rade Iveković*, koji ma 42 stranica. Zbornik sadrži sledeće tekstove: Prije i poslije, Feminizam, nacija i država u proizvodnji znanja od 1989, Kako misliti o nasilju i kako deminirati znanje o njemu: u prilog Ženskom sudu, a pripremljen je za Sastanak potencijalnih svedokinja za ŽS u Andrevlju.

- *Sveščica Ženski sud: feministički pristup pravdi*

- *Sveščica Feministički diskusioni kružoci*

- *Transkript Sastanak potencijalnih svedokinja za Ženski sud: feministički pristup pravdi* - Lipik - 24. - 26. januar ima 16 stranica.

- *Transkript Sastanak potencijalnih svedokinja za Ženski sud: feministički pristup pravdi* - Andrevlje - 21. - 23. mart ima 32 stranice.

- *Izveštaj Feministički diskusioni kružok i Feministička etika odgovornosti* a priredila ga je Marija Perković u saradnji sa Stašom Zajović i Milošem Urošević.

VIII Umetničko-aktivistički angažman - ulične akcije

Razvijanje i jačanje feminističke etike odgovornosti, kao i nenasilnog otpora svim vidovima diskriminacije i eksploatacije – akcije su već navedene u rubrici „Ulične akcije“.

Žene, mir, bezbednost – feminističko-antimilitaristički pristup

U okviru našeg kontinuiranog rada na feminističko-antimilitarističkom pristupu bezbednosti i Rezoluciji UN Saveta bezbednosti 1325 ('Žene, mir, bezbednost'), pokrenule smo veliki broj različitih programa.

I Edukativne aktivnosti: „Orodnjavanje ljudske bezbednosti – ka feminističkoj bezbednosti“ Autonomni ženski centar, ASTRA/Antitrafiking centar i **Žene u crnom** iz Beograda zajednički realizuju projekat „*Rodna perspektiva ljudske bezbednosti*“. Cilj celokupnog projekta je doprinos promociji mira, ljudske bezbednosti, ženskih ljudskih prava, zaštita od rodno zasnovanog nasilja putem osnaživanja žena za saradnju, građenja solidarnih koalicija i veće učešća žena u mirovnim procesima i donošenju odluka a u skladu sa Rezolucijom 1325 „Žene, mir, bezbednost“. Ovaj edukativni program sastoji se od sledećih segmenata:

1. „Žene zajedno grade mir“ - Regionalni mirovni susret usmeren je ka zajedničkom promišljanju uloge žena u izgradnji mira, daljem jačanju ženske solidarnosti, saradnje i

uzajamne podrške, razmene i prijateljstva u cilju izgradnje pravednog mira i ljudske bezbednosti u regiji; predviđena su četiri regionalna mirovna susreta a u ovom izveštajnom periodu realizovan je sledeći susret:

- 5. i 6. april, Živinice, Bosna i Hercegovina/BiH: susret je održan u organizaciji *Žena u crnom* iz Beograda i Udruženja građanki „Anima“ iz Đulića/ BiH.

U ovom susretu učestvovala su **32** žene i to iz sledećih mesta: Đulići (17), Zvornik (4), Srebrenica/Tuzla (2), aktivistkinje Mreže Žena u crnom Srbije iz Beograda, Kruševca, Dimitrovgrada (8). Tokom ovog susreta održane su sledeće radionice, predavanja, projekcije dokumentarnih filmova:

- *Suživot u različitostima* – dinamička vežba, radionica, predavanje o suživotu, različitostima, toleranciji;

- *O građanskim akcijama u Bosni i Hercegovini:* razmišljanja, stavovi, učešće učesnica iz BiH u tim akcijama, rezultati, očekivanja od njih...

- *Angažovana ženska umetnost* - dokumentarni filmovi o borbi za jednakost, o solidarnosti, uzajamnoj podršci, rodnoj dimenziji bezbednosti...dokumentarni filmovi o akcijama ŽuC-a.

- *Jednake a različite* – upoznavanje sa drugima, sa raznim kulturnim običajima - dinamička vežba u cilju upoznavanja različitosti kao izazova, razmene, kulturnog bogatstva;

- „*Šta bi bilo, kad bi političari išli našim stopama...sanjam/o o drugačijem svetu...*“ - radionica tokom koje su učesnice su izrazile svoju viziju drugačijeg sveta;

- *Izgradnja mira kroz žensku solidarnost* radionica, projekcije filmova, dogovori.

Voditeljke programa su Ljiljana Radovanović i Staša Zajović, Žene u crnom Beograd, dok su facilitatorke bile: Borka Vasić, Ivana Vitas i Violeta Đikanović (Žene u crnom, Beograd), Ivana Ristić (Žene za mir, Leskovac) i Nadežda Kostić (Peščanik, Kruševac); sve su aktivistkinje Mreže žena u crnom Srbije.

2. „Orodnjavanje ljudske bezbednosti – ka feminističkoj bezbednosti“- edukativni seminari radi upoznavanja žena sa pojmom, sadržajem i značajem ljudske bezbednosti, posebno bezbednosti sa rodnog stanovišta (Rezolucija 1325 „Žene, mir, bezbednost”); istraživačko-aktivističko kreiranje feminističkog koncepta bezbednosti–Ženske povelje bezbednosti; jačanje vrednosti interkulturalizma kao poštovanja drugih kultura, jednakosti u različitostima a pre svega, jačanje ženske solidarnosti radi izgradnje pravednog mira.

Ovaj edukativni program se sastoji od sledećih radionica, predavanja, projekcije dokumentarnih filmova:

- „*Bezbednost viđena očima žena*“ - stavovi i iskustva žena na terenu

- *Rezolucija 1325 „Žene mir, bezbednost“* (primena i dostignuća, teškoće i izazovi R1325, primena Nacionalnog akcionog plana/NAP za R1325 u Srbiji, praćenje primene Rezolucije 1325 od strane Žena u crnom, itd.)

- *Suživot u različitostima i tolerancija* - radionica

- *Interaktivno predavanje* o rasizmu, predrasudama, toleranciji, interkulturalizmu...

- *Dokumentarni filmovi* grupe za video aktivizam Žena u crnom o borbi za pravedan mir, ljudsku bezbednost, solidarnost i uzajamnu podršku,

- Učimo zajedno protiv seksizma, rasizma, nacionalizma, homofobije...vežba o politički korektnom govoru...

- *Feminističko-antimilitaristički koncept Žena u crnom*: „Sve za mir, zdravlje i znanje – ništa za naoružanje“ - video spot i diskusija i Ženska povelja bezbednosti – zajedno gradimo feministički koncept bezbednosti.

U ovom izveštajnom periodu održani su jednodnevni edukativni seminari u sledećim gradovima:

- *3. april, Beograd*: učestvovalo je **18** osoba, uglavnom mladih (studenti i studentkinje Filozofskog fakulteta i Ženskih studija, aktivistkinje iz civilnog društva (mirovnih grupa, romskih udruženja i udruženja osoba sa invaliditetom).

- *8. april, Dimitrovgrad*: na seminaru su učestvovale dvadeset tri (**23**) žene iz Dimitrovgrada i Pirota, vrlo različite generacijske, obrazovne, etničke strukture: studentkinje, zaposlene, nezaposlene, aktivistkinje civilnog društva, penzionerke, pripadnice različitih etničkih grupa (bugarske, romske, srpske).

- *12. april, Preševo*: učestvovalo je dvadeset (**20**) žena; što se tiče strukture učesnica najvećim delom su žene albanske nacionalnosti iz Preševa, aktivistkinje ženske grupe koje su aktivno učestvovale u organizaciji ovog edukativnog seminara 'Majke/Nenat, aktivistkinje SOS telefona iz Vlasotinca, kao i aktivistkinje iz Leskovca i Beograda.

Voditeljice edukativnih seminara su bile: Ivana Vitas, Ivana Ristić, Milka Rosić i Staša Zajović, aktivistkinje Mreže ŽuC-a Srbije.

II Učešće u seminarima u vezi sa humanom bezbednošću i Rezolucijom 1325

29. mart, Beograd: predavanje „Rod i bezbednost“ na Ženskim studijama u Beogradu održala Staša Zajović uz prisustvo 15 studenata/kinja.

III Učešće u međunarodnim, regionalnim i lokalnim konferencijama, seminarima u vezi sa humanom bezbednošću i Rezolucijom 1325:

- ***13. februar, Beograd***: „Uključimo se u globalnu debatu o balansu između bezbednosti i privatnosti – sprska verzija afere Snowden i NSA“ - okrugli sto u organizaciji Centra za evroatlantske integracije/CEAS, u ime ŽuC-a učestvovale Senka Rastoder i Staša Zajović.

- ***24. februar, Beograd***: “Šta nam je zajedničko u oblasti bezbednosti i odbrane i kako to da najbolje iskoristimo – nastavljajući zagovaranje reforme sektora bezbednosti kroz

intenzivno korišćenje izvora pristupnih pregovora Srbije i EU, međunarodna konferencija u organizaciji CEAS, u ime ŽuC-a učestvovali Miloš Urošević i Staša Zajović.

IV Izdavačka delatnost

U ovom periodu objavljene su sledeće publikacije:

„Orodnjavanje ljudske bezbednosti – ka feminističkoj bezbednosti“ – priručnik za edukativni program, a namenjen je koordinatorskim timovima ŽuC-a koji realizuju edukativne seminara koji se sastoje od radionica, interaktivnih vežbi, projekcije dokumentarnih filmova. Priručnik sadrži detaljan opis svih edukativnih aktivnosti (predavanja, radionica, interaktivnih vežbi, sinopsisom svih dokumentarnih filmova) u vezi sa temama seminara.

Priručnik sadrži i **Pojmovnik** – osnovne pojmovi o svim pitanjima koji se pokreću u ovom edukativnom programu i šire.

Publikacija ima **83** stranice, priredila ga je Staša Zajović, dizajn i prelom je uradila Marija Vidić.

Pored toga u okviru ovog edukativnog programa urađeni su brojni lifleti, leci, sveščice.

Mreže, koalicije - uzajamna podrška i solidarnost

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

U ovom periodu realizovano je mnoštvo aktivnosti od kojih izdvajamo sledeće:

Mreža Žena u crnom Srbije: Ženska mirovna mreža u kojoj deluju aktivističke grupe i pojedinke u svim delovima Srbije; Mreža održava radne sastanke na kojima se dogovaraju se zajedničke akcije i u ovom periodu su, pored gore navedenih zajedničkih aktivnosti, održani radni sastanci:

7, 8. i 9. februar, Banja Vrujci: sastanku je prisustvovalo 65 aktivistkinja i aktivista iz 14 gradova u Srbiji i 10 iz regiona: Zagreb (Hrvatska), Bar, Pljevlja, Nikšić, Kotor (Crna Gora) i Tuzla i Bratunac (Bosna i Hercegovina).

Program je obuhvatao sledeće aktivnosti:

- *U slici i reči:* o aktivnostima Mreže Žena u crnom između dva sastanka Mreže.

- *O autonomiji i zajedništvu:* aktivistkinje su govorile o aktivnostima koje realizuju u svojim sredinama, bilo samostalno ili uz podršku Mreže ŽuC-a, predstavljene su aktivnosti grupa iz Kotora, Pljevalja, Niša, Dimitrovgrada, Leskovca, Vlasotinca, Kraljeva a moderatorke su bile Jelena Memet i Ivana Ristić.

- *„Sunovrat obrazovanja u Srbiji i regionu: Da li je obrazovanje u funkciji sticanja znanja i usavršavanja mladih ili u funkciji politike i nacije?“*, bilo je reči o nastavnim sadržajima

datim u udžbenicima istorije koji se koriste u obrazovnom sistemu u Srbiji, kao i kritici Bolonjske reforme.

Uvodničari su bili Vladimir Jevtić, profesor istorije iz Bajine Bašte i Lino Veljak, Filozofski fakultet u Zagrebu a moderirala je Ivana Vitas.

- *Feministički čitalački kružok*: predstavljanje knjiga antropološkinje **Maše Malešević**: **Žensko – Etnografski aspekti društvenog položaja žene u Srbiji**; **Ima li nacija na planeti Ribok – Ogledi o politikama identiteta i Didara – Životna priča jedne Prizrenke**
Pored autorke, o knjigama su govorile/i: Miloš Urošević, Staša Zajović, Marija Penčić, Anelija Dimitrova, Olivera Babić, Snežana Jakovljević, Ljupka Kovačević.

- *Prikazivanje dokumentarnih filmova Grupe za video aktivizam Žena u crnom*, koje je uradila i izabrala Marija Vidić u saradnji sa Goranom Lazinom.

- *Posledice neoliberalne paradigme u Srbiji - veze siromaštva i egoizma* – debata u kojoj su razmotreni pojedini aspekti ovog fenomena, kao i odnos spram altruizma i solidarnosti. O ovoj temi govorio je Slobodan Sadžakov, filozof iz Novog Sada a debatu je moderirao Vlada Jevtić.

- *Neoliberalna ekonomska globalizacija i oblici otpora*: kratak prikaz su dale Marijana Stojčić i Ivana Vitas.

- **Solidarna ekonomija – iskustva – govore/e o:**

- *Rada Žarković*, osnivačica pomenute zadruge i aktivistkinja ŽuC-a govorila je o iskustvu poljoprivredne zadruge **Insieme/Zajedno**, koja se nalazi na području Bratunca (BiH) i predstavlja primer solidarne ekonomije.

- *Goran Lazin*, aktivista ŽuC-a je u nastavku prikazao kako unutar solidarne ekonomije posluju kompanije koje imaju ekonomski i socijalni cilj, na primeru **Body Shop-a**, iz Velike Britanije. Ovaj deo je moderirala Staša Zajović.

- *Angažovana aktivistička umetnost - "Javno prisustvo u prostoru" i zajednička priprema 8 marta*: koordinisala *Dijana Milošević*, rediteljka u Dah teatru a potom su u radnim grupama aktivistkinje zajedno osmišljavale uličnu akciju za 8. mart – Međunarodni dan žena.

- *Feministička žurka*: koju su pripremile/i *Violeta Đikanović*, *Goran Lazin* i *Snežana Tabački*.

- *Diskusioni kružok o aktuelnim društvenim i političkim pitanjima*: kraći uvod o medijskim hajkama koje se vraćaju na javnu scenu Srbije, ponovnoj potrazi za izdajnicima, marginalizaciji opozicije, vanrednim parlamentarnim izborima itd., dala je *Snežana Tabački*. Ovaj deo je moderirala *Snežana Obrenović*.

- *Dogovor o aktivnostima u narednom periodu i evaluacija.*
(Integralni izveštaj o ovom sastanku Mreže - 29 stranica- možete naći na sajtu ŽuC-a).

U ovom izveštajnom periodu održani su i brojni sastanci radnih grupa o pitanjima koja se bave Mreže ŽuC-a (Ženski sud-feministički pristup pravdi, Feminističko-antimilitaristički pristup bezbednosti, video aktivizam, umetnički angažman u suočavanju s prošlošću...) o čemu je bilo reči u prethodnim rubrikama.

Feministička solidarnost za reproduktivna i radna prava žena – ad hoc koalicija

Radnu grupu - ad hoc koaliciju za reproduktivna i radna prava žena čine aktivistkinje feminističkih grupa i srodnih organizacija (Autonomni ženski centar, Astra, Centar za uporedno pravo/CUPS, Glas razlike, Labris, Uzbuna, Ženske studije i Žene u crnom. Radna grupa je pokrenuta povodom *Zakona o zdravstvenoj zaštiti dece, trudnica i porodilja* (donet krajem 2013.). Demagoško-populistički karakter ovog zakona se ispoljava u svođenju identiteta žena na reproduktivnu ulogu u kontekstu klerikalizacije i retradicionalizacije. Odredbe ovog zakona, kao prethodno donetog Zakona o radu (2013.) nepovoljno utiču na položaj žena na tržištu rada i otežavaju pristup zapošljavanju žena, itd. U okviru aktivnosti održani su radni sastanci:

- *24. februara, Beograd:* radni sastanak je održan u prostorijama Zaštitnika građana na zahtev Žena u crnom a povodom Zakona o zdravstvenoj zaštiti dece, trudnica i porodilja i Zakona o radu. Na sastanku su učestvovali/e: *Saša Janković*, Zaštitnik građana Republike Srbije, *Gordana Stevanović*, zamenica zaštitnika građana Republike Srbije, *Marija Lukić*, pravica i saradnica Žena u crnom i *Staša Zajović*, Žene u crnom. Tokom sastanka su razmenjena mišljenja o veoma nepovoljnom učinku Zakona o zdravstvenoj zaštiti dece, trudnica i porodilja na žene.
- *17. mart:* učestvovala su aktivistkinje iz feminističkih grupa iz Beograda: *Autonomni ženski centar (Vanja Macanović i Tanja Ignjatović)*, *Astra – antitrafiking centar (Marija Anđelković)* *Labris (Mina Damnjanović)*, *Glas razlike (Marija Lukić)*, *Uzbuna (Tanja Marković)*, *Ženske studije (Adriana Zaharijević)* i *Žene u crnom (Staša Zajović)*; na sastanku su dogovorene naredne zajedničke aktivnosti (širenje kruga saveznica/ka za izmenu pomenutog zakona, pisanje zahteva nadležnim institucijama o učinku ovog zakona na žene, prikupljanje podataka o negativnim učincima zakona, pravljenje brošure o reproduktivnim pravima žena, organizovanje zajedničkih aktivnosti povodom 28. maja - Međunarodnog dana ženskih akcija za reproduktivna prava i žensko zdravlje.
- *7, 15, 22. i 29 aprila:* radni sastanci – nastavak kritičkog osvrta Zakona o zdravstvenoj zaštiti i novine u Zakonu o radu, analiza podataka Republičkog zakona za zapošljavanje (o broju žena i dece koje su koristile pravo na

zdravstvenu zaštitu po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti za decu, trudnice i porodilje za prva tri meseca sprovođenja zakona), itd. Ukratko, na radnim sastancima artikulisan je zajednički feministički pristup pomenutim zakonima. Radnoj grupi se pridružila Jelena Simić, pravni fakultet Union i Centar za uporedno pravo/CUPS.

- *Feministički pristup zdravlju – reproduktivna prava-abortion* - Žene u crnom su priredile brošuru koja sadrži eseja o sledećim pitanjima: Feministički pristup zdravlju; Reproductivna prava, Represija nad reproductivnim i seksualnim pravima žena i Istraživanja Žena u crnom – reproductivna prava, abortus, bezbednost; ova brošura ima 50 stranica a fotokopirana za članice radne grupe.

Svi radni sastanci ove ad hoc feminističke koalicije su održani u prostorijama Žena u crnom.

Antifašistička solidarnost – antifašistički front

Helsinški odbor za ljudska prava, Savez antifašista i Žene u crnom su uputile *Antifašistički manifest* javnosti Srbije na 59. godišnjicu oslobodjenja Beograda od fašizma 20. oktobra 1944. godine. Manifest je usmeren protiv istorijskog revizionizma, "rehabilitacije četničkog pokreta (Zakona o izjednačavanju četnika i partizana (2006) i Zakon o rehabilitaciji četnika (2008)).

U ovom izveštajnom periodu održano je pet (5) radnih sastanaka:

3. i 27 februara, 3. marta i 7. i 14. aprila na kojima je razgovarano o formiranju Antifašističkog fronta, zajedničke aktivnosti u narednom periodu (obeležavanje 9. maja – Dana pobeđe nad fašizmom i Dana Evrope), apeli povodom represije nad ženama u crnom, itd.)

Bilten »Solidarnost je naša snaga«/Solidarity is our strength: bilten o međunarodnim kampanjama solidarnosti u kojima učestvuju Žene u crnom izlazi svakog drugog meseca, ali se materijal za Bilten sakuplja svakodnevno. To su kampanje međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava, kao što su Amnesty International, Žene koje žive pod muslimanskim zakonima/Women Living Under Muslim laws, CODE PINK, Human Rights Defenders, i slično. Kampanje se odnose većinom na vršenje pritiska na međunarodne institucije kao i institucije određene zemlje, u cilju spašavanja života braniteljki/lja ljudskih prava, ali se mogu odnositi i na očuvanje životne sredine i druga društvena pitanja. Pozivamo i vas da se uključite u kampanje u globalne solidarnosti i uzajamne podrške. Bilten koordinira: Saša Kovačević.

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), braniteljima i braniteljima ljudskih prava, ugrožena.

Solidarnost sa romskim stanovništvom: protiv insitucionalizovanog nasilja nad romskim stanovništvom, za ljudsku bezbednost i ljudska prava: nastavljena je solidarna podrška Romkinjama i Romima izloženima prinudnom raseljavanju i drugim vidovima diskriminacije:

8. mart – početak kampanje Mesec dana romskog ženskog aktivizma – ovogodišnja kampanja se odvijala pod sloganom 'ZA aktivno učešće Romkinja u javnom i političkom životu'. Kampanja 'Mesec dana...' počela je u Beogradu uličnim maršem 8. marta u organizaciji ŽuC-a.

19. mart, Zemun Polje: aktivno učešće Romkinja u javnom i političkom životu u okviru Meseca romskog ženskog aktivizma od 8. marta do 8. aprila – međunarodnog dana Roma.

28. mart, Zemun Polje: sastanak sa romskim porodicama održan je u parku u Zemun Polju, uz učešće 60 osoba. U Zemun Polju je progon Roma nastavljen, jer mnogi stanovnici/e ovog naselja i dalje se suprotstavljaju doseljavanju romskih porodica, a reakcija države za rasističke ispade nema! Zajedno sa Borkom Vasić, aktivistkinjom ŽuC-a su bili aktivisti/kinje iz Regionalnog centra za manjine i ženske romske organizacije „Daje“.

Solidarnost sa azilantkinjama i azilantima u Srbiji: nastavak solidarnih aktivnosti protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013. godine a u okviru podrške održani su radni sastanci (tokom marta 2014.) sa srodnim organizacijama (Grupa 484, Škart, Rex) u prostorijama ŽuC-a o saradnji u vezi posete centrima za azilante, lobiranje za izmenu Zakona o azilantima. Žene u crnom su povodom Međunarodnog dana protiv rasizma (21. mart) organizovale akciju solidarnosti sa azilantima/kinjama.

Solidarnost sa radnicama/ima u borbi za radna prava – protiv pljačkaške privatizacije

23. januar, Priboj na Limu: susret sa bivšim radnicama FAP-a (Fabrike automobile Priboj) i drugih privatizovanih i propalih preduzeća u Priboju. Cilj sastanka je takođe podrška NVO "Ženski glas Priboja" (koju prvenstveno čine bivše radnice FAP-a), aktivno uključivanje u aktivnosti Mreže Žena u crnom, itd. Ovom jednodnevnom radnom sastanku prisustvovalo je **16** žena.

10. februar, Beograd: protest podrške demonstrantima u Bosni i Hercegovini koji su početkom februara 2014. započeli protest zbog siromaštva i opšte loše društveno-

ekonomske situacije sa zahtevom za smenjivanje vlasti. Protestu koji su organizovale društvene mreže, pridružilo se desetak aktivistkinja i aktivista ŽuC-a.

15. februar, Zrenjanin: susret sa Sekcijom žena Udruženja građana 'Ravnopravnost' u kojem je učestvovalo **17** aktivistkinja UG Ravnopravnost, radnica lokalne tekstilne fabrike i aktivistkinja ŽuC-a. Svrha jednodnevnog radnog sastanka je upoznavanje sa stanjem radnih prava i položaja radnica i nezaposlenih u Zrenjaninu, kao i razmatranje vidova saradnje, širenja i jačanja mreže ženskih grupa koje se bave radnim pravima.

Solidarnost sa braniteljima i braniteljima ljudskih prava

Napadi, pozivi na linč, organizovana hajka protiv Žena u crnom – uoči mirovne akcije ŽUC-a obeležavanja 15 godina od ratnih zločina srpskih snaga nad kosovskim Albancima, krajem marta i aprila 2014. došlo je do serije napada od kojih navodimo sledeće:

- Napadi portparola protivterorističke jedinice MUP-a Radomir Počuča pozvao je (25. 3.14.) na svom fejsbuk (facebook) statusu huligane da se obračunaju sa mirovnom grupom Žene u crnom;
- Lista "srbomrzaca i izdajnika: organizacija SNP "Naši" na svojoj zvaničnoj internet stranici **objavljuje spisak od 30 imena** javnih ličnosti koje optužuju da su 'srbomrsci i izdajnici'. Na spisku su se našli glumci, reditelji, pisci, politički analitičari, novinari.
- Održan je skup ultradesničarske organizacije "Srpski sabor Zavetnici", ispred prostorija ŽuC-a a u znak podrške portparolu Protivterorističke jedinice MUP Srbije Radovanu Počuči koji je pozvao na linč protiv pripadnica naše organizacije.
- *Pozivi na ubistvo i likvidaciju aktivistkinja Žena u crnom:* na Facebook stranici online časopisa "PressOnline" (5. april).
- *Centar za evroatlantske studije/CEAS i Komitet pravnika za ljudska prava/Yucom* su 28. marta uputile apel sa najoštrijom osudom "poziva na linč od strane potparola protivterorističke jedinice MUP - a, Radomira Počuče a protiv Žena u crnom", uz podršku podnošenju krivične prijave od strane Komiteta pravnika za ljudska prava (YUCOM). Takođe se naglašava da su brojni dosadašnji napadi na Žene u crnom ostali nekažnjeni i da se "navijačke grupe, a zapravo paravojne formacije, koriste se u obračunima sa političkim i vrednosnim oponentima vlasti". Ovom apelu su se pridružile desetine OCD iz Srbije, ali iz celog regiona.
- *Kampanja solidarnosti organizacija za mir i ljudskih prava:* Komitet pravnika za ljudska prava, Labris, Inicijativa mladih za ljudska prava, Beogradski centar za ljudska prava, Republika, Centar za evroatlantske studije/CEAS, ŽuC, Fond za humanitarno pravo, Gejt strejt alijansa, Centar za kulturnu dekontaminaciju, Centar za unapređenje pravnih studija, Nezavisno udruženje novinara, Savez antifašista Srbije, Građanski savez, Građanske inicijative, kao i advokati održale su radne sastanke (1, 7, 14, 22. i 29. aprila) protiv pretnji, nasilja i pritisaka protiv ŽuC-a i ostalih organizacija civilnog društva. Formirana su četiri radna tima: pravni, promotivni, tim za logistiku i tim za pripremu ulične/protestne akcije sa umetničkim udruženjima. Svi radni sastanci su održani u prostorijama ŽuC-a.

- *Komitet pravnik za ljudska prava/Yucom*: u ime Žena u crnom je pokrenuo krivičnu prijavu protiv portparola Protivterorističke jedinice MUP-a Radomira Počuče Žene u crnom pokrenule krivična prijava (31. marta) protiv počinitelaca nasilja.
- *Tužilaštvo za visokotehnološki kriminal MUP-a Srbije pokrenulo je predistražni postupak* povodom poruke na Fejsbuku koja se odnosi na udruženje "Žene u crnom", kao i povodom spiska takozvanih "najvećih srbomrzaca" među javnim ličnostima koji je objavljen na sajtu pokreta "Naši".

Uzajamna podrška i solidarnost: U ovom periodu smo takođe učestvovali i u brojnim inicijativama civilnog društva u organizaciji srodnih grupa. Ovde hronološki navodimo one u kojima smo imale aktivno učešće (predavačice, panelistkinje...):

26. februara, Beograd: O ljudskim pravima u Rusiji: govorili branitelji ljudskih prava: Jurij Džibladze/Yuri Dzibladze (osnivač i predsednik Centra za razvoj demokratije i ljudskih prava i Olga Zaharova (Olga Zahkarova), predsednica OCD 'Freedom Files'. Konferenciju Medija centru u Beogradu organizovao je Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji a u ime ŽuC-a učestvovali su Miloš Urošević i Staša Zajović.

27. februara, Beograd: Radni sastanak u fondaciji Heinrich Boell Stiftung/HBS i ŽuC-a o uzajamnoj podršci, projektnim aktivnostima, itd. Na sastanku su učestvovali aktivistkinje ŽuC-a (Ljilja i Staša) i predstavnici HBS fondacije.

7. mart, Beograd: 8. mart , borbeni praznik žena – tribina u organizaciji feminističkih kolektiva (Uzbuna i Femfront), učestvovali Marija Perković i Snežana Tabački, aktivistkinje ŽuC-a.

11. mart - LGBT i Queer književnost u Srbiji: tribina u organizaciji Radia Rom, u Centru za kulturnu dekontaminaciju. Na tribini su učestvovali/e: Biljana Kosmogina, Biljana Biba Petrović, Dragoslava Barzut, Predrag Azdejković i Vladimir Arsenijević a u ime žuC-a učestvovao je Miloš Urošević.

11. mart, Beograd, sastanak Fokus grupe o Pride- razgovor u vezi sa dubinskim istraživanjem o Paradi ponosa, održan je u Kulturnom centru REX. Razgovor je facilitirala Marija Radoman, a u ime ŽuC-a učestvovao je Miloš Urošević.

19. marta, Beograd: u Centru za kulturnu dekontaminaciju, organizovale razgovor na temu *Kuda ide feminizam? (Feminističke inicijative u SFRJ, tokom rata, nakon rata i danas, ovde i u svetu...)* sa Radom Iveković, filozofkinja i feministkinja, Pariz. Razgovoru je prisustvovalo oko **50** osoba, pre svega, femnističkih aktivistkinja i žena iz akademske zajednice.

20. mart, Beograd: predavanje "Patrijarhalnost u Filozofiji palanke Radomira Konstantinovića", održala je Rada Iveković, u organizaciji inicijative 'Učitelj neznanica i njegovi komiteti' i ŽuC-a; ovom događaju je prisustvovalo petnaest (**15**) osoba.

27. mart, Novi Sad: Iskustvo jugoslovenskog samoupravljanja – konferencija u organizaciji kolektiva Gerusija, Novi Sad, učestvovala Marija Perković.

27. marta „Valjevke u Beogradu“ – promocija knjige istoimenog naziva o znamenitim ženama iz područja Valjeva/Srbija a prisustvovala dve aktivistkinje ŽuC-a.

31. marta, Beograd: 'Predstavljanje Akcionog plana javnog zagovaranja – usvajanje 14 tačaka zaštitnika građana i poverenika za informacije od javnog značaja; učestvovala u ime ŽuC-a Ljiljana Radovanović.

4. april, Beograd: Rad, kapital, klasna borba – rad u doba neoliberalne transformacije - debata u organizaciji Centra za politike emancipacije, Beograd održana je u Domu omladine a u ime ŽuC-a učestvovala Marija Perković.

16. april, Beograd - Antiratni spomenik – debata o inicijativi za izgradnju antirantnog spomenika na mestu događaja od pre 15 godina - na ruševinama kluba Zeleno zvono koje je 7.4.1999. bilo izrešetano a njegov vlasnik Branislav Guta Grubački uhapšen kao 'izdajnik'. U debati organizovanoj u Centru za kulturnu dekontaminaciju/CZKD učestvovalo je pet aktivistkinja i aktivista ŽuC-a.

Kampanje, apeli: Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovala smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s prošlošću – odgovornost za ratne zločine, za demilitarizaciju, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; od apela i kampanja navodimo:

Solidarnost sa feministkinjama u Španiji: podrška demokratskim i feminističkim zahtevima žena u Španiji protiv zabrane abortusa, sa zahtevom da se odmah povuče prednacrt zakona o "Zaštiti prava fetusa i prava trudnice" (donet krajem 2013.)." Ovom solidarnom, internacionalnom i feminističkom akcijom izražavamo ogorčenost zbog rasta ultradesničarskih snaga u celoj Evropi. Naša politička obaveza je otpor tim snagama i tendencijama, pre svega u svom dvorištu, u Srbiji u kojoj se gubljenje sekularnog karaktera države ispoljava u mešanju Srpske pravoslavne crkve (SPC) u sve sfere javnog i političkog života, a naročito reproduktivna i seksualna prava žena. Kao i do sada, Žene u crnom će tome pružati javni i nenasilni otpor". Apelu ŽuC-a koji je predat Ambasadi Španije u Beogradu (12.2.2014.) pridružilo se oko 30 ženskih grupa iz Srbije i iz regije.

"Štrpci – 21 godinu bez pravde i priznanja": Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Inicijativa mladih za ljudska prava obratile su se apelom nadležnim institucijama sa zahtevima da se ispita „odgovornost institucija Republike Srbije za ovaj zločin, kao i na njihov današnji sramni odnos prema porodicama žrtava koje ne priznaju kao civilne žrtve rata – žrtve nemaju status civilnih invalida rata i to zbog činjenice da je zločin počinjen na teritoriji BiH. Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike negira porodicama žrtava ovih zločina ostvarenje prava po Zakonu o civilnim invalidima rata. FHP, Inicijativa i ŽuC pozivaju nadležne da prekinu praksu negiranja prava porodica žrtava najtežih zločina i izmene Zakon o pravima civilnih invalida rata i na taj način pruže bar delimičnu satisfakciju porodicama žrtava za koje snose neupitnu odgovornost'. Tokom suđenja Ranisavljeviću je utvrđeno da je otmica bila planirana mesec dana ranije, kao i da je železničko transportno preduzeće Beograd u više navrata obevestilo predstavnike Vojske Jugoslavije i Ministrastvo unutrašnjih poslova Srbije o pripremi otmice putnika. Ni jedan organ nije preduzeo ništa da se životi državljana Srbije spasu“.

Stop ratu u Siriji: Žene u crnom iz Madrida i Beograda uputile su 23. februara javni apel povodom mirovnih pregovora o Siriji sa zahtevom za mirnim rešavanjem sukoba uključivanjem civilnog društva,

obustavom prodaje oružja zaraćenim stranama, zaštitom civilnog stanovništva od vojnih napada, gladi, proterivanja, zaštitom žena od seksualnih zločina, prekidom uništavanja istorijske kulturne baštine u Siriji, itd.

Pamtimo/Kujtojmë - 15 godina od zločina nad albanskim civilima na Kosovu: Žene u crnom su 26. marta uputile budućoj vladi sledeće zahteve: da se otkriju i saopšte podaci o osobama albanske nacionalnosti nestalim tokom NATO bombardovanja; da se saopšte svi podaci o masovnim grobnicama u Srbiji u kojima se nalaze posmrtni ostaci osoba albanske nacionalnosti, da se preduzmu sve radnje u cilju procesuiranja odgovornih za zločine počinjene nad osobama albanske nacionalnosti i da počinioци zločina budu adekvatno kažnjeni.

Solidarnost sa Sonjom Biserko: povodom napada ultra desničarskih organizacija na S. Biserko, predsednicu Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji zbog njenog svedočenja pred Međunarodnim sudom pravde, *Savez antifašista Srbije i Žene u crnom* pokrenule su 4. aprila otvoreno pismo solidarnosti i podrške Sonji Biserko, uz zahtev vlastima Srbije da „uzmu u zaštitu braniteljku ljudskih prava i sankcionišu sve one koji vrše nasilje šireći govor mržnje i pozivajući na linč Sonje Biserko. Principijelnost Sonje Biserko u imenovanju zločina i odgovornih za zločine 90-ih, nepravde i diskriminacije, trn je u oku političkim elitama i dobrom delu javnosti, a ćutanje države u njenom slučaju jeste znak da nadležni, mimo svakog etičkog i političkog kodeksa, prikrivaju zločince i zataškavaju zločine“. Ovaj apel podržale su sledeće NVO: Komitet pravnika za ljudska prava, Centar za evroatlantske studije, Ženske studije i istraživanja, Novi Sad, Inicijativa mladih za ljudska prava, Beograd, Rekonstrukcija Ženski fond, Beograd, Glas Razlike, Beograd, Fond za humanitarno pravo, Beograd, Labris, Beograd, kao i više desetina javnih ličnosti iz Srbije.

Diskusioni kružoci, predavanja, debate u prostorijama Žena u crnom

Praksu redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavile smo i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano osam **(11)** predavanja i debata u kojima su učestvovalе **240** osoba:

22. januar - razgovor o istrazi ubistva vlasnika Telegrafa i novinara Slavka Ćuruvije: ubijenog tokom Nato bombardovanja 1999. Uvodničar je bio advokat Dragoljub Todorović, dok je u debati učestvovalo **18** osoba.

5. februar - projekcija filma „Država“ - ovaj igrani film je režirala Jelena Marković, a projekciji filma i razgovoru nakon toga prisustvovalo je **17** osoba.

19. februar - 'Da li su žene miroljubive po prirodi' - radionica koju je koordinirala Staša Zajović a u okviru ciklusa internih predavanja i radionica Ženska mirovna politika; istom prilikom održana je i projekcija filma 'Zajednički snovi' o argentinskim Majkama sa Majskog trga; učestvovalo **15** aktivistkinja Žuc-a.

26. februar - debata o predstojećim parlamentarnim izborima u Srbiji (dileme, pitanja...): panelistkinje su bile: *Vesna Pešić*, sociološkinja i *Vesna Rakić-Vodinelić*, profesorka prava u penziji; u razgovoru je učestvovalo **36** osoba iz aktivističke i akademske zajednice.

12. mart - *Odnosi među ženama: politika mira i/ili rata* - o prijateljstvu među ženama kao važnoj komponenti ženskog mirovnog aktivizma... - radionicu u okviru ciklusa "Ženska mirovna politika" koordinirale su Maša Malešević i Staša Zajović a u njoj je učestvovalo **12** aktivistkinja.

19. marta - *Evropa: kakva i za koga?* - predavanje je održao Goran Fejić (jugoslovenski diplomata do 1991. i funkcioner UN- a u penziji). Predavanju je prisustvovalo **27** osoba.

26. mart - *O dadaizmu – umetničko-političkom pokretu početkom XX veka*: o istorijatu, pojmu, sadržaju, značaju, najpoznatijim predstavnicama/ima, održao je Goran Lazin, aktivista ŽuC-a, uz prisustvo **15** osoba.

2. april – *o napadima na Žene u crnom*, o represiji nad braniteljicama ljudskih prava, o aktuelnoj političkoj i bezbednosnoj situaciji – u debati je učestvovalo **20** aktivistkinja.

9. april „Kata Nesiba - *Istinita i ilustrovana istorija jedne beogradske bludnice i njene borbe za ustavna prava*“ - autora Ivana Jankovića o prostituciji u Srbiji u XIX veku, (izdanje Čigoja, 2014). O knjizi je govorio autor, Vesna Pešić, sociološkinja, Miloš Urošević, Staša Zajović, aktivista/kinja ŽuC-a, a događaju su prisustvovalo **33** osobe.

15. april – *Ostavila je trag u nama - omaž Tamari Kaliterni*: novinarka i aktivistkinja Žena u crnom, koja je preminula decembra 2013. godine, u ovom zajedničkom činu sećanja učestvovalo je **35** osoba iz Beograda i Novog Sada.

23. april – *Evropska antifašistička konferencija u Atini*: konferenciji je prisustvovala Marija Perković i govorila o antifašističkom pokretu u Evropi uz učešće **12** aktivistkinja.

Priznanja: februara 2014. godine GayEcho portal proglasio je gej ikone za 2013. godinu: titulu ženske gej ikone za 2013. godine dobila je aktivistkinja Žena u crnom, Staša Zajović "zbog svog višegodišnjeg zalaganja za LGBT prava, zbog njene podrške LGBT zajednici u Srbiji i regionu, koja uprkos verbalnim napadima pojedinih aktivista LGBT zajednici nije okrenula leđa". Titulu muške gej ikone dobio je pobjednik Velikog brata, Žarko Stojanović, zbog svog doprinosa većoj vidljivosti LGBT populacije i poboljšanju imidža LGBT zajednice u Srbiji.

Međunarodna politika: aktivno učešće na međunarodnim konferencijama, u globalnim akcijama solidarnosti, razmenom poseta, itd. Navodimo neke od tih aktivnosti:

Madrid, 1.- 4. februar: Staša Zajović, aktivistkinja ŽuC-a učestvovala je u nizu događaja: omaž Huardu Klarku/Howard Clarck, WRI (Međunarodna internacionala protivnika rata), feministički protest protiv nacrtu Zakona za zabranu abortusa, susretu sa aktivistima/kinjama društvenih pokreta, pre svega Ženama zu crnom iz Madrida, itd.

18. februar, *Beograd*: radni sastanak sa članicama SITF – Special Investigative Task Force u prostorijama Žena u crnom.

31. mart, *Beograd*: radni sastanak sa Morgianom Brading, predstavnicom Sekretarijata Haškog tribunala u Beogradu, na sastanku održanom u prostorijama ŽuC-a razgovarano je o procesu suočavanja sa prošlošću/tranzicionoj pravdi/TP.

11. april, Beograd: susret sa 17 studenata/kinja iz Denvera (SAD) o radu ŽuC-a a posebno o feminističkom pristupu pravdi. Susret je organizovao Dah teatar.

U ovom periodu Žene u crnom su posetile brojni međunarodnih aktivista/kinja, kao i istraživačice iz celog sveta.

Izveštaj priredila: Staša Zajović, uz podršku Marije Perković, Marije Vidić, Miloša Uroševića, Nele Pamuković, Snežane Tabački, Violete Đikanović.

Beograd, maj 2014.